

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XII. Animadversiones circa excerpta collecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

CAPUT XI.

Concilium BURDIGALENSE 1624.

EDictum convocationis Concilii Burdigalensis an. 1624. habiti, docet id factum fuisse ad obtemperandum Decreto Tridentino. *Concilia Provincialia per Sacrosanctum Oecumenicum Concilium Tridentinum singulo triennio in Provinciis habenda . . . cum enim is optimus conservande Disciplinae Ecclesiasticae à Patribus Divino numine afflatis introductus sit modus, ita sollicitè ac fructuosè olim servatus; & pro corrigendis excessibus, reformandis moribus, & controversiis componendis, à Concilio Tridentino salubriter demum innovatus.*

Apparet etiam ex *Epistola* Cardinalis DE SOURDIS, qui Concilium hoc convocavit, ejus finem fuisse reformationem morum juxta Decreta Concilii Tridentini & posterioris Synodi Burdigalensis, quæ, ut vidimus, descripsit Tridentinum. *Ut ad moderandos mores . . . ad præscriptum Sancti Oecumenici Concilii Tridentini, & nuperi Provincia Burdigalensis.*

Sed, licet is fuerit finis Synodi hujus, crebram Tridentini mentionem facere non potuit, quia Synodus præcedens statuerat circa executionem plurimum Decretorum Tridentinorum. Itaque mirum esse non debet, Tridentinum hic paucis vicibus laudari.

Num. 9. & 12. Cap. 1. Concilium laudat indirectè Decreta Concilii Tridentini, laudando Indicem Librorum ex illius jussu confectum. *Num. 9.* præcipit, ut Libri, qui Fidei moribus ve nocere possint, non exponantur Scholaribus, priusquam emendati fuerint, prout sunt in Indice facto ex jussu Tridentini; & *Num. 12.* sub penâ excommunicationis lata sententiæ prohibet, ne legantur Libri damnati in Indice Concilii Tridentini.

Cap. 6. num. 10. Tridentini Decretum laudat suspendens in annum à Collatione Ordinum Episcoporum, qui eos alterius Episcopi Diocesano conferat dimissorium non habenti, & Ordinatam ab exercitio Ordinum receptorum, quamdiu placebit Episcopo contempto.

Cap. 12. Concilium Tridentinum pluries laudatur. Dicitur in Præfatione; *Ac licet multa sint ab ultimo Provinciali ex Concilio Tridentino decreta, quæ, si exactè servarentur ab omnibus, aliud sufficere possent.*

Num. 1. Cavetur, ut Prædicatores explorentur circa plura Decreta, in quibus non pauca sunt circa Disciplinam; Synodus igitur voluit, ut illi scirent Disciplinam à Tridentino quoad illas res institutam.

Num. 4. Præcipitur executio Decreti Tridentini adversus Quæstores.

Num. 5. Synodus Catechismum Concilii Tridentini annumerat inter fontes, in quibus Parochi haurire debent Doctrinam, in qua plebs erudiri debet.

Num. 7. Significat, plebi exponenda esse quadam Mystra Missæ, juxta præscriptum Tridentini, dicendo, utilissimum esse, ut hæc expositio fiat.

Num. 1. Cap. 22. Decernit executionem omnium Statutorum superioris Synodi Burdigalensis 1583. & consequenter Concilii Tridentini; nam supra ostendimus, illam Synodum magnoperè incubuisse ad procurandam observationem Decretorum Tridentini, cum horum ferè omnium substantiam, aut ipsa verba retulerit.

CAPUT XII.

Animadversiones circa Excerpta collecta.

EXcerptis superioribus miscuimus Notas, circa res, quæ sunt illis peculiare, jam ad communes deveniendum est.

1. Ex Excerptis collectis sequitur, nullam esse Synodum Gallicanam post Concilium Tridentinum habi-

tam, quæ illud non acceperit, quantum potuit; adeo enim acriter student, ut illius Decreta observentur, ut credibile esset, eas convocatas fuisse ad eorum executionem procurandam, etiamsi id ipsum eæ non testarentur.

2. Inde etiam apparet, Synodos ipsas, quæ assensum se optavisse, ut Rex publicationem Tridentini permisset, nihilominus præcepisse executionem plerumque Decretorum ejus; Undè sequitur, eas vel credidisse illam publicationem necessariam non esse, quoad omnes effectus horum Decretorum, sed quosdam effectus esse spirituales, ab Ecclesiâ solâ dependentes, quorum gratiâ observandum erat Tridentinum; vel eas existimavisse, Episcopos, quibus licet dare suis Diocæsibus Statuta earum necessitatibus congrua, debere in Tridentino seligere Decreta, quæ ipsis talia viderentur, modo Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ non adversarentur. Præfatio *Actorum Cœtus Melodunensis* hanc conjecturam confirmat.

3. Inde etiam apparet, Synodum Rhemensem an. 1583. primam esse, quæ Decretum de Reformatione Matrimonii promulgaverit; quâ in re audacior fuit Synodo Rhemensi an. 1564. quæ partem ejus duntaxat excerpterat, posueratque inter Decreta approbata, sed nondum promulganda. Discrimen oritur fortè ex eo, quòd quadriennio ante Secundam Synodum Rhemensem, scilicet an. 1579. Constitutio *Blesensis* in legem converterat hoc primum Decretum reformationis. Credibile est etiam, quòd eadem ratio induxerit Synodos Gallicanas subsequentes ad imitandam Rhemensem, non verò solum ejus exemplum eas ad id movisse.

4. Ex iisdem Excerptis apparet, præcipua Decreta Concilii Tridentini communiter recepta fuisse à nostris Synodis Galliæ. Talia sunt Decreta circa Libros prohibitos, Prædicationem, Residentiam Episcoporum, & Parochorum, collationem Beneficiorum, demissionem Beneficiorum incompatibilium, Ordinationem, Matrimonium, administrationem Sacramentorum, restitutionem auctoritatis Episcopalis, per abrogationem, aut restrictionem Exemptionum, sive Capitularium, sive Regularium; reformationem Clericorum, Regularium & Monialium; rectum usum Cenfararum, institutionem Seminariorum & Theologorum.

5. Inde etiam apparet, quasdam Synodos sanxisse executionem aliquot Decretorum sententiis, sive regulis Galliæ adversantium. Tale est illud, quòd rescindit contractus Civiles à Tridentino prohibitos, cuius observatio decernitur à Synodo *Tolosanâ*; forsitan hæc sperabat, fore, ut Rex hoc Decretum auctoritate sua communitet.

His animadversionibus, quæ sunt merè consequentiæ excerptorum, una est adjicienda, sumpta ex eo, quòd gestum est, circa confirmationem Synodorum, è quibus illa petita sunt; cum factum hoc commune sit omnibus Synodis, quæ hanc confirmationem postulaverunt, ejus consequentiam huc transferendam seu differendam esse duximus. Factum in hoc versatur, quòd omnium Synodorum Statuta, quæ Romam missa fuerunt, ut confirmarentur à Sede Apostolica, subjecta fuere examini Congregationis Cardinalium ad interpretationem Tridentini instituta; quòd Episcopi Galliæ id sciverunt, atque consenserunt; quòd Cardinales emendaverunt Decreta harum Synodorum juxta Decreta Tridentini, quòdque hæc Synodi receperunt eas emendationes, suaque Statuta non nisi cum iis promulgaverunt.

Indè sequitur, quòd, non solum Roma spectaverit Synodos Gallicanas velut consequentias Tridentini, sed etiam, quòd Episcopi Gallicani eas eodem modo spectaverint; quòd profecto oritur ex eo, quòd Romani putaverunt, eas Synodos habitas fuisse tantum ad executionem Tridentini, & quòd Ecclesiæ Gallicanæ ipsas eodem animo celebraverint.

Narrando factum superius, consultò significavimus, quasdam Synodos Gallicanas Tridentino posteriores, non postulavisse confirmationem Pontificiam;

ciam; quia non apparet Concilium 1. Rhemense an. 1564. Concilium Tolosanum an. 1590. & 2. Burdigalense an. 1624. Decreta sua Romam misisse, ad imperandam confirmationem Romanam. Concilia hæc facta sunt morem Concilio Tridentino anteriorem; prius inauditum erat, Concilia Decretorum suorum confirmationem à Sede Apostolica postulare. Equidem, Cardinalis DE JOYBUS, in Instrumento publicationis Synodi Tolosanæ, dicit, Pontificem eam approbavisse; sed nihilominus verum est, nullum referri Actum confirmationis: Pontifex autem illud approbare potuit sine ullo ejus examine, sed solâ Cardinalis famâ motus. Quoad Concilia, quæ confirmationem Pontificiam postulerunt, quædam decreverunt executionem Statutorum suorum, priusquam confirmata forent. Talis est præ cæteris Synodus Aquensis, cujus publicatio facta fuit an. 1585. circa Mensi Septembrem, & confirmatio est an. 1586. 5. Maii. Non refert, Litteras circa confirmationem innuere Synodi Decreta nondum edita esse, ita ut sunt emendata, nec aliter edantur; hoc enim intelligi potest de publicatione per impressionem. Talis etiam videtur Synodus Burdigalensis, cujus publicatio confirmationem præcedit; si autem supponatur, nondum editam fuisse tempore confirmationis, illud restringi potest, ac debet, ad editionem per impressionem. Adjiciendum est, quod, si Officialia Pontificii loquuntur de prima publicatione, in eo sequantur pretentionem suam de necessitate confirmationis Conciliorum per Sedem Apostolicam, ut publicari possint. Synodus Rhemensis an. 1587. promulgata fuit 18. Maii 1583. CONC. TOM. XV. pag. 914. & confirmata 30. Julii 1584. *ibid.* pag. 915. De hac confirmatione loquitur VAN-ESSEN in *suplemento* Cap. 3. Ejus originem petit ex falsis Decretalibus ejusque probationes adducit, atque circa finem Synodos Mechlinienses an. 1570. & 1607. petisse confirmationem suorum Decretorum eaque emendata fuisse, sed executioni mandata fuisse, prout facta erant à Conciliis, non autem prout emendata fuerant.

CAPUT XIII.

Solutio difficultatis cujusdam graviore petita ex Synodi Aquensis Excerpto, circa obligationem servandi Decreta Conciliorum Generalium nondum juridicè in Partibus promulgatorum.

IN Excerpto Synodi Aquensis diximus, eam testari, se optavisse, ut Concilium Tridentinum in Regno publicatum fuisset, ac deliberavisse, ut enixè supplicaretur Rex, ut illud publicandi licentiam concederet; tum adjurare, quod interea singuli Episcopi omnia ordinare in suâ Diocesi, juxta illius Decreta, deberent ad conscientiam suam exonerationem: *Tum quod ipsi Episcopi, in suâ quisque Diocesi, pro sua conscientia exoneratione, omnia, quoad ejus fieri potest, ad ipsius Concilii Decretorum Præscriptum, dirigant & moderentur.* Synodus igitur supponere videtur, Episcoporum conscientiam astringi ad procurandam observationem Decretorum Conciliorum Generalium, priusquam juridicè promulgata fuerint cum licentiâ Regis datâ per Litteras Patentes debito modo inscriptas in Rationariis Curie. Hæc autem suppositio adversari videtur Regulis & Libertatibus Ecclesie Gallicanæ, juxta quas, Decreta Conciliorum Generalium vim Legis habere nequeunt in Regno, sicut hæc Diplomata Pontificia, nisi debito modo promulgata fuerint; undè sequitur, illa non obligare nisi post hanc publicationem. Ergò, aut erravit Synodus Aquensis, vel alius est ejus sensus, quam qui primo intuitu apparet. Hæc est difficultas solvenda.

Quod ut fiat, Dico Principium esse, quod ab omnibus agnosci debet, scilicet Leges non obligare, nisi post sufficientem promulgationem, Cap. 25. de accusat. Cap. 1. Sess. xxiv. de Reform. Matrim. Cap. 17.

DIST. XVIII. Aliud Principium non minus certum est, quod Superiores Inferiores, aut Subalterni publicationem hanc facere nequeant sine assensu Superiorum majorum; cum Leges conditæ sint pro omni districtu Superiorum majorum. v.g. Si agatur de Constitutionibus à Concilio Generali, vel à Pontifice pro omni Ecclesiâ factis, deque illarum publicatione in ditione Principum Catholicorum, Episcopi eam facere nequeunt sine licentiâ Principis; quia illæ sæpè habent effectus temporales, quos à Principe accipere debent. Quoad autem spirituales effectus, eos fortiter nequeunt, nisi Princeps earum publicationi consentiat; hæc enim reverentia ipsi debetur, quatenus Tutori & Protectori Ecclesiarum ditionis ipsius. Crebrò etiam accidit, ut spirituale adeò cum temporali adhæreat, ut Constitutiones factæ, quoad spirituale, temporali nocere possint; itaque, Principis interest, ut Constitutiones etiam quoad spirituale, non publicentur sine ipsius beneplacito: Ergò Episcopi non possunt obligari ad procurandam observationem Decretorum Conciliorum Generalium, antequam Princeps eorum publicationem permiserit. Nisi hoc factum fuerit, illa vim Legis non habent. Itaque, illa non magis ligant Pastores antè publicationem, quam greges. Unum hoc, cum Princeps differt, aut denegat licentiam publicandi, faciendum Episcopis superest, Regi supplices monitiones facere, atque interim enixè & indefinenter deprecari Regem Regum, ut illis inspiret consilium, quod gloriæ suæ & saluti animarum conducatur. Hæc veritas nimis nota est, quam quæ ignorata fuerit à Synodo Aquensi. Laudatus autem locus ipsi non repugnat; nam sensus est, Episcopos, qui propter regimiam tenentur facere Statuta necessaria bono regimini Dioceseon suarum, necessitatibus earum accommodare debere Decreta Conciliorum Generalium, priusquam illa publicare liceat, horum expressam mentionem non faciendo, tamquam in Regno vigentium. Debent iis uti, quemadmodum uterentur Decretis in Concilio alieno factis, ea, pro ratione, non verò pro Lege spectando.

CAPUT XIV.

Peculiaribus notabilia circa Publicationem Concilii Tridentini in Galliâ, excerpta è Conciliis ibi, ad procurandam Decretorum ejus executionem, habitis.

CONCILIUM NARBONENSE, an. 1551.

ANno 1551. quo Synodus hæc Narbonensis habita est, jam 14. Sessiones Tridentini habita fuerant; nam Decima quarta celebrata fuit 25. Novemb. ejusd. anni; at Synodus Narbonensis auspiciata est 10. Decemb. Sexdecim post diebus, ac tamen hæc nullo modo utitur neque Definitionibus, neque Statutis, quæ fecit Tridentinum, quamvis iisdem agat argumentis, de Prædicatione Parochorum, de Theologis, de Residentia Pastorum, de Sacramentis in genere, de dimissoriis, de Pœnitentiâ, de Eucharistiâ.

Porro, silentium hoc provenire, saltem, quoad partem, videtur, ex eo, quod illarum Sessionum Decreta nondum promulgata erant, atque etiam, quod tempus promulgationis nondum venerat. Nam dici nequit, istud provenire ex eo, quod illa Decreta in Galliâ non essent nota; quandoquidem Quinque Episcopi Galli adfuerint Sessionibus habitis sub Paulo III. usque ad an. 1550. nempe Andegavensis, Sagiensis, Verodunenensis, Parisiensis, Santonenensis. Ex iis autem Sessionibus tres, scilicet 5. 6. 7. de pluribus rebus loquuntur, quas Synodus Narbonensis denuò tractavit. Diximus, quoad partem, quia silentium illud provenire etiam potest, ex eo, quod in illis Sessionibus neque Legati, sive Oratores Regis Galliarum, neque Theologi ejusdem Nationis interfuerint. Itaque, non deerant rationes habendi pro infectis Decreta quotquot confecta fuerant. Crasè falleretur quisquis silentii, de quo agitur